

5. Стратегическая ценность. Высококачественное языковое обеспечение критически важно для успешного позиционирования предприятия на новых рынках, снижения правовых и репутационных рисков, а также для создания устойчивых и эффективных международных партнерских отношений. В условиях глобальной конкуренции качественное языковое обеспечение следует рассматривать как стратегическое инвестирование, снижающее правовые и репутационные риски.

Заключение. В итоге, лингвистическое сопровождение в современной внешнеэкономической деятельности – это не просто перевод слов, а ключевой стратегический инструмент, который напрямую влияет на успех компании за рубежом. Его главная задача – обеспечить безупречное взаимопонимание на всех этапах международного сотрудничества.

Исходя из основных характеристик лингвистического сопровождения, которые мы рассмотрели выше, можно сделать вывод, что качественное лингвистическое сопровождение превращает языковой барьер из проблемы в конкурентное преимущество. Компания, которая может точно, профессионально и культурно грамотно общаться с зарубежными партнерами, получает серьезное преимущество на международном рынке и создает основу для долгосрочного успешного сотрудничества.

1 Гарбовский, Н. К. Теория перевода: учебник / Н. К. Гарбовский. – Москва: Издательство Московского университета, 2016. – 544 с.

2 Комиссаров, В. Н. Современное переводоведение: учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – Москва: ЭТС, 2019. – 424 с.

3 Назарчук, А. В. Теория коммуникации в современной философии / А. В. Назарчук. – М.: Прогресс-Традиция, 2009. – С. 45.

4 Леонтович, О. А. Введение в межкультурную коммуникацию: учеб. пособие / О. А. Леонтович. – М.: Гнозис, 2007. – С. 58.

5 Воробьева, О. И. Экспрессивность рекламы в аспекте коммуникации / О. И. Воробьева. – Текст : электронный // Веснік Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава. – 2005. – № 2 (36). – С. 71–74. – Электрон. версія ст. из: Веснік Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава.

ІМЯ І ВОБРАЗ У КАЗКАХ ГЕОРГІЯ МАРЧУКА

Сівак М.Ю.,

студэнка 3 курса БрДУ імя А.С. Пушкіна, г. Брэст, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Бут-Гусаім С.Ф., канд. філал. навук, дацэнт

Георгій Марчук з'яўляецца аўтарам шматлікіх казак для дзяцей і юнацтва. Ствараючы яркія, фантастычныя і праўдзівыя карціны мінулага і сучаснага жыцця роднага Палесся, пісьменнік звяртаецца да такога паказальнага ў плане нацыянальнай і культурнай адметнасці складніка мовы, як антрапанімічная лексіка.

Мэта прадстаўленай працы – выяўленне вобразных кампанентаў, што ляжаць у аснове антрапаэтонімаў аўтарскіх казак, і ўстанаўленне характару экстралінгвістычных прымет, што знайшлі адлюстраванне ў іменаслове твораў Георгія Марчука.

Актуальнасць даследавання абумоўлена асаблівай увагай сучаснага мовазнаўства да мастацкага тэксту ў цэлым і да функцыянавання паэтонімаў у мастацкіх творах, да вывучэння ролі імёнаў уласных у стварэнні мастацкіх вобразаў, а таксама недастатковай вывучанасцю анамастыкону аўтарскіх казак сучасных пісьменнікаў.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для даследавання паслужыў зборнік казак Георгія Марчука “Дзікая груша”. Дзеянне практычна ўсіх твораў разгортваецца на Палессі, там, дзе сярод былых пракаветных і неабсяжных балот стаіць старажытны Давыд-Гарадок, дзе чароўная Гарынь упадае ў царыцу края Прыпяць, дзе “за сямю лясамі, трыма балотамі, куды не вядуць мінскія, кіеўскія, варшаўскія дарогі, жывуць людзі звыкла, законапаслухмяна, па-добрасуседску” [1, с. 18]. Расказваючы юнаму чытачу гісторыю малой радзімы, пісьменнік умела выкарыстоўвае прагматычны патэнцыял іменаслову – асабовых імён, мянушак і прозвішчаў. У згаданым зборніку было зафіксавана 80 антрапаэтонімаў. Спецыфіка матэрыялу прадвызначыла выкарыстанне ў даследаванні апісальнага метаду ў яго прыёмах: назіранне, абагульненне, класіфікацыя анамастычнага матэрыялу, а таксама метаду кантэкстуальнай інтэрпрэтацыі паэтонімаў.

Вынікі і іх абмеркаванне. Усе зафіксаваныя ў Марчуковых творах антрапонімы можна падзяліць на дзве групы. Па-першае, гэта іменны і прозвішчы рэальных гістарычных асобаў, па-другое, імёны, прозвішчы, мянушкі герояў, створаных фантазіяй пісьменніка.

Казкі Г. Марчука цікавыя і адметныя спалучэннем рэальнага і фантастычнага. Казачнік апавядае маленькаму чытачу пра слыннае мінулае роднага краю, пра слаўтых продкаў, майстэрства, мужнасць, розум якіх цаніліся ва ўсім свеце. Таму на старонках казак згадваюцца імёны рэальных гістарычных дзеячаў: князя **Давіда**, унука **Яраслава Мудрага**, казака **Нябабы**, папличніка **Багдана Хмяльніцкага**, польскага караля **Уладзіслава IV**, каралеў **Марыі Ганзага** і **Боны Сфорца**, венецыянскага пасла **Ціеполы**. Увядзенне рэальных гістарычных асобаў у казкі неабходнае для стварэння адпаведнай атмасферы сівой мінуўшчыны, якая перагукваецца з днём сённяшнім. І гэта выклікае ў маленькага чытача інтарэс да роднай гісторыі і гонар за яе яскравыя старонкі.

Што да імёнаў персанажаў, створаных фантазіяй пісьменніка, заўважым: у творах дзіцячай літаратуры, у тым ліку і казках, онімы часцей за ўсё матываваныя словаўтваральна, фанетычна і семантычна, пры гэтым матывы іменавання прама ці ўскосна эксплікуюцца ў тэксце. У лік ацэначна-характарыстычных сродкаў казак Г.Марчука ўваходзіць такі складнік антрапанімічнай лексікі, як уласныя асабовыя імёны. Антрапанімікон казак пісьменніка з'яўляецца адлюстраваннем багацця беларускага іменаслову, які характарызуецца маляўнічай палітрай. У казках Г. Марчука знаходзім многа надзвычай прыгожых беларускіх імёнаў: **Базыль, Ян, Аксён, Домна, Марфа, Гапа, Мікадзім, Ганеліс, Лука, Астан, Піліп, Сілуян, Багуслава** і інш. На жаль, многія онімы цяпер ахаізаваліся, выйшлі з актыўнага ўжытку. Іх можна сустрэць хіба што ў прадстаўнікоў старэйшага пакалення.

Імя здаўна служыла сведчаннем веравызнання чалавека. У казках Г. Марчука знаходзім адлюстраванне як візантыйска-праваслаўных (**Іван, Марфа, Нікадзім, Аганія, Барыс, Глеб, Сілуян**), так і рымска-каталіцкіх (**Базыль, Ян, Стась**) формаў імёнаў. Сустрэкаюцца на старонках казак і язычніцкія двухасноўныя імёны-кампазіты: **Яраслаў, Святаполк, Багуслава**.

Нярэдкія на старонках казак пісьменніка **гаваркія** асабовыя імёны. Гэтыя онімы маюць празрыстую ўнутраную форму. Яны характарызуюць прама, непасрэдна, з'яўляючыся свайго роду ярлыкамі, этыкеткамі, якія прадвызначаюць характар успрымання і ацэнкі героя. Да ліку такіх онімаў адносяцца імёны-ўказальнікі роду заняткаў і сацыяльнага статусу персанажаў: **Настаўнік, Студэнт, Прафесар, Дама**. Звесткі як аб знешнасці, так і аб унутрнім абліччы героя нясе гаваркое імя **Аднавокі Пірат**: "*Адно вока Пірата закрыта павязкай, другое гарыць злым чырвоным агнём. Увесь дзень Аднавокі беге па замку і ўсё думае, думае, якое б зло зрабіць*" [1, с. 30]. Менавіта **Пірат** стварае Чорны горад, забараніўшы яго жыхарам жыць весела, ярка, сябраваць, дапамагаць адзін аднаму. Матываваныя імені казачнага асілка **Сілуяна** становіцца зразумелай чытачу тады, калі кантэкст высвечвае першааснову оніма: "*Сілуян – ладны хлопец, што ростам і сілаю выйшаў. Кулакі ў яго, як гіры пудовыя. Так дасць, што і не ачомаюся*" [1, с. 35].

Побач з асабовымі імёнамі яркім ацэначна-характарыстычным сродкам у творах пісьменніка з'яўляюцца прозвішчы. Так, найменне **Барабанадуля**, якое належыць герою цыкла казак пра дзеда Васільчыка і бабу Кацярыну, адмоўна характарызуе персанажа. Гэта пусты, злы, помслівы чалавек, які любіць выхваляцца сваімі "подзвігамі". Ён не ўмее любіць, кахаць, спачуваць, прыносячы бліжнім адны непрыемнасці. **Барабанадуля** пазбаўляецца ад хворай маці, адправіўшы яе да слабай здароўем сястры, калечыць старую Сароку, забівае кошачку Дымку. Найменне казачнага персанажа адпавядае сутнасці героя, створанага фантазіяй Г. Марчука.

У асобную групу мы вылучаем мянушкі, прычынай узнікнення якіх з'яўляюцца надзвычайныя выпадкі, здарэнні, якія высвечваюць сутнасныя людскія рысы. Так, герой адной з казак Г. Марчука мае мянушку **Карыта з чырвонцамі**. Празванне пана характарызуецца адценнем пагарды, знявагі. Атрымаў казачны персанаж такое найменне за тое, што перамог у спаборніцтве па выцягванні грошай з карыта: "*Пан меў ручышчы доўгія і жмені вялізныя, бы не людскія. І так імі, паганец, чэрпаў, што паўпуда, не менш, тых чыр-*

вонцаў з карыта выцягваў” [1, с. 110]. Мянуска не толькі фіксуе надзвычайную падзею, яна перадае асаблівасці маральнага аблічча героя: яго імкненне і ўменне здабываць грошы любымі шляхамі.

Заклучэнне. У кантэксце казак Г. Марчука асабовыя імёны, прозвішчы і мянушкі персанажаў з’яўляюцца сродкам, які стварае мастацкі вобраз. Удала падабраныя пісьменнікам антрапонімы могуць ярка, запамінальна і лаканічна паказаць знешняе аблічча і псіхалагічны стан героя, перадаць манеру паводзінаў персанажа, а таксама выразіць характар і танальнасць людскіх узаемаадносінаў.

1 Марчук, Г. Дзікая груша / Г. Марчук. – Мінск : Беларусь, 2000. – 287 с.

СТЫЛІСТЫЧНАЯ РОЛЯ ФРАЗЕАЛАГІЗМАЎ У П’ЕСЕ КАНДРАТА КРАПІВЫ “ХТО СМЯЕЦЦА АПОШНІМ?”

Собаль А.С.,

*студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Семянькова Г.К., канд. філал. навук, дацэнт*

Фразеалагічныя адзінкі належаць да найбольш выразных і эмацыйна насычаных сродкаў мовы. У іх сканцэнтраваны жыццёвы вопыт народа, яго мудрасць, гумар, сацыяльныя і культурныя традыцыі, таму яны адыгрываюць важную ролю як у паўсядзённым маўленні, так і ў мастацкай літаратуры. Значная колькасць фразеалагізмаў функцыянуе ў драматычных творах, дзе жывая, вобразная мова з’яўляецца адным з галоўных сродкаў раскрыцця характараў персанажаў.

П’еса Кандрата Крапівы “Хто смяецца апошнім?”, напісаная драматургам для выкрыцця бюракратызму, кар’ерызму і псеўданавуковасці, утрымлівае шмат фразеалагічных адзінак (намі зафіксавана 50 прыкладаў іх выкарыстання ў творы).

Фразеалагізмы з’яўляюцца важнай часткай нацыянальнай моўнай сістэмы, бо адлюстроўваюць культурныя традыцыі, народны светапогляд і асаблівасці жывога маўлення. У драматычным творы яны надаюць мове персанажаў выразнасць, эмацыянальнасць і індывідуальнасць, а таксама спрыяюць стварэнню камічнага і сатырычнага эфекту.

Актуальнасць нашага даследавання абумоўлена тым, што аналіз выкарыстання фразеалагізмаў у п’есе дазваляе глыбей зразумець асаблівасці аўтарскага стылю і мастацкай выразнасці твора.

Мэта артыкула – вызначэнне стылістычнай ролі фразеалагічных адзінак у камедыі Кандрата Крапівы “Хто смяецца апошнім?”.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для даследавання паслужылі фразеалагізмы, ужытыя ў п’есе “Хто смяецца апошнім?”. Асноўныя метады даследавання – параўнальна-супастаўляльны, апісальна-аналітычны, метада кантэкстнага аналізу.

Вынікі і іх абмеркаванне. Падчас працы над тэкстам п’есы намі была сабрана картатэка ўстойлівых фразеалагічных адзінак, якія ўжыты Кандратам Крапівай у камедыі “Хто смяецца апошнім?”. Кожны прыклад быў правераны па “Фразеалагічным слоўніку беларускай мовы” І.Я. Лепешава [2]: выяўлена значэнне фразеалагізмаў, вызначана адпаведнасць / неадпаведнасць семантыкі ўстойлівых выразаў у камедыі і ў лексікаграфічных выданнях, прааналізавана стылістычная роля фразеалагічных адзінак у творы. Заўважана, што ў камедыі “Хто смяецца апошнім?” Кандрат Крапіва даволі часта выкарыстоўвае фразеалагізмы, значная частка якіх мае размоўна-зніжанае адценне і ўжываецца для перадачы эмацыйнага стану герояў. Разгледзім некаторыя з такіх прыкладаў.

Фразеалагізм *падняць на смех* ужываецца ў значэнні ‘высмейваць каго-небудзь’ [2, с. 130] у сказе “*Напішу якое-небудзь глупства, дык жа Чарнавус мне слова выгаварыць не дасць, ён мяне на смех падыме*” [1, с. 21], перадаючы страх героя перад насмешкамі і публічным асуджэннем.